

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра українознавства

**КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
з дисципліни «Україна в контексті історії Європи»**

Рівень вищої освіти _____ бакалавр _____

Галузь знань ____ 03. Гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

Спеціальність 033 Філологія _____
(шифр і назва)

Освітня програма 035 Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова, Французька мова та література і переклад та англійська мова, Німецька мова та література і переклад. Переклад (китайська і англійська мови). Переклад (іспанська та англійська). Переклад (арабська та англійська мови) _____
р(шифр і назва)

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська. 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька. 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька. 035.065 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – китайська 035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська. 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська.. _____
(шифр і назва)

вид дисципліни ____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ факультет іноземних мов _____

1. Навчальний контент:

1.1 Лекційні матеріали

Лекція 1. Вступ до історії України.

Необхідність вивчення історії України на сучасному етапі.

Проблема предмету історії України.

Основні джерела з історії України. Історіографія історії України.

Головні завдання курсу.

Література

Бойко О. Д. Історія України. Київ, 2014.

Блок М. Апологія історії або ремесло історика. Київ, 2018

Домановська Е. Історія та сучасна гуманітаристика. Київ, 2012

Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять. Київ, 2014

Пінкер С. Добрі янголи людської природи. Чому у світі панувало насильство і чи стало його менше. Київ, 2022

Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків, 2016.

Snyder T. The making of Modern Ukraine. Режим доступу:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLh9mgdi4rNewfxO7LhBoz_1Mx1MaO6sw_

Лекція 2. Імперські міфи довкола історичного минулого України.

Міфи про походження українців.

Концепція єдиної давньоруської народності» як імперський міф.

Спроби кремлівської пропаганди та імперської історіографії сфальсфікувати історію українського національно – визвольного руху

Імперські міфи про Україну у Другій світовій війні.

Українськпитання в політиці СРСР та Німеччини напередодні та під час Другої світової війни.

Етнополітика радянського та нацистського режимів в Україні: схожість та відмінність. Радянізація Західної України як перший приклад окупаційної практики в Європі. Український та європейський колабораціоналізм: порівняльна характеристика.

Український націоналізм у Другій світовій війні: зміни в ідеології, основні напрямки діяльності, історична оцінка. Українська повстанська армія (УПА). Етнічний конфлікт поляків та українців під час Другої світової війни: причини, перебіг, наслідки.

Наслідки Другої світової війни.

Повсякденне життя й побут українців у період Другої світової війни

Рух Опору радянізації. Діяльність ОУН-УПА в післявоєнні роки.

Повсякденне життя й побут українців у повоєнні роки.

Література.

Гон М. М. Знищення цільових груп у СРСР часів сталінської диктатури. *Панорама політологічних студій*. 2012. Вип. 8. С. 259-263. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pps_2012_8_38.

Ігнатенко І. "Ідеальна жінка": уявлення про жіночу красу в СРСР у 1920–1930-ті роки / І. Ігнатенко, О. Оприско // *Етнічна історія народів Європи*. - 2014. - Вип. 42. - С. 178–183. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eine_2014_42_28.

Косик В. Спецоперації НКВД-КГБ проти ОУН: боротьба Москви проти українського націоналізму, 1933-1943. Дослідження методів боротьби. Репринтне видання. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 160 с.

Хома І. Євген Коновалець і початки УВО (серпень – листопад 1920 р.) *Проблеми гуманітарних наук. Серія : Історія*. 2019. Вип. 2. С. 64–81. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_ist_2019_2_6.

Центр досліджень визвольного руху. Режим доступу: <http://cdvr.org.ua/>

Борщик Я. Архівні джерела до історії взаємодопомоги та порятунку між українцями й поляками в 1943—1944 рр. на Волині / Я. Борщик // *Український історичний журнал*. 2023. Число 4. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2023_4_8

Війна і міф. Невідома Друга світова. Київ, 2016

Гавришко М. Заборонене кохання. Фактичні дружини учасників підпілля ОУН та УПА у 1940-1950-і рр. *Україна Модерна*. 2015.

<https://uamoderna.com/md/havryshko-de-facto-marriages-upa/>

Грицюк В. Україна в об'єднаних лавах Об'єднаних націй: легітимація та внесок у боротьбу проти нацизму, фашизму у період Другої світової війни. *Український історичний журнал*. 2020. № 3

Жінки Центральної та Східної Європи у Другій світовій війні : Гендерна специфіка досвіду в часи екстремального насильства : Зб. наук. статей / за наук. ред. Г.Грінченко, К.Кобченко, О.Кісь. Київ: ТОВ "Арт-книга", 2015. 336 с

Каліщук О. Українсько-польські взаємини в роки Другої світової війни: інтерпретації минулого в умовах зміни геополітичних реалій / О. Каліщук // *Український історичний журнал*. 2023. Число 4. Режим доступу: http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2023_4_7

Пагриляк І. К. Україна в роки Другої світової війни: спроба нового концептуального погляду. Ніжин, 2010. 590 с.

Посівнич М. Степан Бандера в німецьких тюрмах і концтаборі Заксенгаузе.н *Український визвольний рух*. 2015. № 20. С. 134-138. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uvr_2015_20_11.

Снайдер Т. Криваві землі: Європа поміж Гітлером та Сталіним: монографія. Київ: Грані-Т, 2011. 448 с.

Стецишин О. Бандерівський інтернаціонал. Грузини, росіяни, євреї... / Олег Стецишин; Центр досліджень визвольного руху. Львів: Часопис, 2015. 328 с.

Стяжкіна О. «Червоні злодії» Другої світової: практики й наслідки мародерства радянських військовослужбовців під час війни. *Український історичний журнал*. 2022. № 3

Василенко С. М. Повоєнні репресії проти селян України (1944 – 1953) *Історичний архів*. 2015. Вип. 15. С. 22-28. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ians_2015_15_4.

Вронська Т. Дорога у заслання депортованих із Західної України: друга половина 1940-х рр. *Український історичний журнал*. 2022. № 5

Дрогомирецька Л. Р. Репресії проти селян в Західних областях України в період колективізації (1944–1953 рр.) / Л. Р. Дрогомирецька, А. Р. Малик // *Гілея: науковий вісник*. - 2018. - Вип. 138(1). - С. 97-100. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_138\(1\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2018_138(1)_22).

Каганов Ю. О. Конструювання «радянської людини» (1953—1991): українська версія. Запоріжжя: Інтер-М, 2019. 432 с.

Крупина Лазар Каганович і голод 1946-1947 рр. в Україні. Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика. Зб.ст. Київ, 2021. Вип. 26

Радянські виборчі кампанії в Західній Україні 1946-1950-і рр. Збірник дж.к.і матеріалів. Київ: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 2011. 776 с.

Тріумф людини. Українці в нацистських і радянських концтаборах / (Під заг. ред. В. В'ятровича). Український інститут національної пам'яті; Центр досліджень визвольного руху. Львів: Папуга, 2019. 200 с.

Лекція 3. Пост-імперська Україна: боротьба за етно-цивілізаційну ідентичність.

Проголошення державної незалежності України 24 серпня 1991 р. Референдум 1 грудня 1991 р.

Від «багатовекторності» до євроатлантичної інтеграції як провідного вектору зовнішньої політики: виклики, здобутки, ціна, перспективи.

Російсько-українська (2014-2023): від «гібридної» до повномасштабної.

Передумови війни. Історичне коріння. Українсько-російські стосунки: етапи, чинники, проблеми, перспективи

Анексія Криму і окупація окремих районів Донбасу. Міжнародна спільнота у пошуках шляхів де окупації Криму й Донбасу.

Широкомасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 р. Окупація та військові злочини РФ на території України. Опір російським загарбникам, міжнародна підтримка України у війні за її незалежність і територіальну цілісність.

Повсякденне життя й побут українців під час війни.

Література.

Березовець Т. Анексія: Острів Крим. Хроніки «гібридної війни». Київ, 2015.

Брехуненко В., Ковальчук В., Ковальчук М., Корнієнко В. «Братня» навала: Війни Росії проти України ХІІ– ХХІ ст. – Вид. 2-ге. Київ, 2018

Брехуненко В. Війна за свідомість: Російські міфи про Україну та її минуле. Київ: Брехуненко Н.А., 2017. 280 с.

Грицюк В., Лисенко О. Війна Російської Федерації проти України: воєнний, міжнародно-правовий, геополітичний і економічний виміри. *Український історичний журнал*. 2023. № 3
Залізняка Л.Л. Україна між Сходом і Заходом. Про витоки і суть російсько-української війни 2014 р. Київ, 2014.

Капелер А. Нерівні брати. Українці та росіяни від середньовіччя до сучасності. Чернівці, 2018.

Кошкіна С. Майдан. Нерозказана історія: Головне розслідування подій Революції Гідності. Київ: БрайтСтарПаблішинг, 2015. 394 с.

Назаров М. С. Пострадянський псевдодемократичний транзит. *Гілея: науковий вісник*. 2015. Вип. 99. С. 367-371. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2015_99_91.

Медведева Ю. Ю. Контрмодернізаційні особливості соціальної інституціоналізації відносин Російської православної церкви і держави: радянський і пострадянський період. *Грані*. 2016. № 140. С. 10-15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2016_140_4.

Панельна дискусія «Війна Росії проти України 2014–2022 рр.: історична ретроспектива і спроби наукової рефлексії» (19–20 травня 2022 р.). *Український історичний журнал*. 2022. № 4

Ніколаєнко Н. О. Адміністративний ресурс як пострадянський синдром у виборчому процесі. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]*. Сер. : Політологія. 2014. Т. 236, Вип. 224. С. 51-55. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2014_236_224_12

Орлова Т. "Революція претензій" і пострадянський простір у дзеркалі соціальної історії / Т. Орлова // *Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць.. Серія: : Історія, міжнародні відносини*. 2018. Вип. 21. С. 33-39. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2018_21_5.

Пальшков К. Є. Легіслатури Л.М. Кравчука та Л.Д. Кучми як період становлення та затвердження авторитарного іміджу українського президентства. *Актуальні проблеми політики*. 2013. Вип. 50. С. 194-201. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/appol_2013_50_23.

Шумка А. В. Українсько-російські відносини у пострадянський період як економічне протистояння. *Військово-науковий вісник*. 2010. Вип. 14. С. 131-146. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnv_2010_14_11.

Якубова Л. Інтеграція Донбасу і Криму vs дезінтеграція України: історичний досвід, сучасні виклики (аналітична доповідь). Київ, 2019.

2. Матеріали до семінарських занять з «Історії України».

Тема 1:

Український Ранній Модерн

у контексті глобальної історії.

План

1. Ранній Модерн і глобалізація 2.0. Український Ранній Модерн з «річпосполитським забарвленням». Три революції у Речі Посполитій, за Дмитром Вирським.
2. «Ренесансна держава» та «шляхетська революція».
3. «Феодалний капіталізм» як соціально-економічна база Речі Посполитої.
4. Мультифронтір: нова схема української історії. Україна як східний фланг «Великого кордону» / фронтиру Європи.
5. Український фінал Раннього Модерну. «Царська революція» XVIII і смерть козацтва.
6. Які повчальні уроки українського Раннього Модерну для сьогодення?

Література.

ВИРСЬКИЙ Д. РАННІЙ МОДЕРН І ГЛОБАЛІЗАЦІЯ 2.0 – РЕАЛЬНО ПЕРША ГЛОБАЛЬНА

[HTTPS://WWW.HISTORIANS.IN.UA/INDEX.PHP/EN/DYSKUSIYA/2892-DMITRO-VIRSKIJ-RANNIJ-MODERN-I-GLOBALIZATSIYA-2-0-REALNO-PERSHA-GLOBALNA](https://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2892-dmitro-virskij-rannij-modern-i-globalizatsiya-2-0-realno-persha-globalna)

ВИРСЬКИЙ Д. СТРИЛА «НАТЯГНУТОГО ЛУКА»*: УКРАЇНА В РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ (1505-1795)

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/1898-dmytro-vyrskyi-strila-natihnutoho-luka-ukraina-v-rechi-pospolytii-1505-1795>

Мультифронтір: нова схема української історії.

<https://localhistory.org.ua/texts/statti/multifrontir-nova-skHEMA-ukrayinskoyi-istoriyi/>

Брехуненко В. Степовий кордон України серед світових фронтів
<https://localhistory.org.ua/texts/statti/stepovii-kordon-ukrayini-sered-svitovikh-frontiriv/>

ВИРСЬКИЙ Д. ПРО «ПЕРЕПОВНЕННЯ» XVIII СТОЛІТТЯ (АБО УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАЛ РАНЬОГО МОДЕРНУ)

<https://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2877-dmitro-virskij-pro-perepovnennya-khviii-stolittya-abo-ukrajinskij-final-rannogo-modernu>

Тема 2.

Дискусійні питання української революції (1917–1921 рр.).

1. Глобальний історичний контекст української революції 1917-21 рр.: виклики та загрози для української соціалістичної Центральної Ради та Директорії УНР (див. уривок з праці Д. Донцова)
  2. Чому лідери Центральної Ради НЕ проголосили державну незалежність України у 1917 році?
  3. Чому Центральна Рада не підтримала український військовий самостійницький рух? Які причини перемоги російських більшовиків над УНР? Чому очільники УНР М. Грушевський і В. Винниченко не організували оборону очолюваної ними країни України і навіть не намагалися опиратися агресії з боку російських більшовиків? І чому згодом, Винниченко у 1920-му році спробував домовитись з більшовицькими окупантами, а Грушевський у 1924 р. пішов з комуністичною владою на співпрацю?
  4. Дискусійні питання історії ЗУНР. Іван Монолатій про «чорних лебедів» української революції у Галичині та «зоосад ЗУНР».
- Що нового про ЗУНР дізнались з публікації Івана Монолатія?
- У чому особливість підходу Івана Монолатія до історії ЗУНР?
- Які моменти концепції Івана Монолатія викликають сумніви або критичні зауваження?

Література.

Донцов Д. Підстави нашої політики. Відень, 1921. С.199-210

МОНОЛАТІЙ І. ЧОРНІ ЛЕБЕДИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ. (НЕ)ЙМОВІРНІ ВИПАДКИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

<https://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2738-ivan-monolatiy-chorni-lebedi-ukrajinskoji-revoljutsiji-ne-jmovirni-vipadki-zakhidnoukrajinskoji-derzhavnosti>

МОНОЛАТІЙ І. ЗООСАД «ЗУНР». ЯК ПОЛІТИЧНІ ТВАРИНИ БУДУВАЛИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВНІСТЬ... ЧАСТИНА 3. МЕРТВІЙ ЛЕВ НЕ ЖИВИЙ ПЕСИК?*: МЕТАМОРФОЗИ ТВАРИННОГО СВІТУ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ І ЩО З ТОГО ВИЙШЛО. РОЗДІЛ 1

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2759-ivan-monolatiy-zoosad-zunr-yak-politichni-tvarini-buduvali-zakhidnoukrajinsku-derzhavnist-mertvij-lev-ne-zhivij-pesik-metamorfozi-tvarinnogo-svitu-zakhidnoukrajinskikh-politikiv-i-shcho-z-togo-vijshlo-rozdil-1>

ВЕЛИКОЧИЙ В. ПРИРЕЧЕНІСТЬ СКОНСТРУЙОВАНИХ ПАРАДИГМ, АБО НОВЕ ПРОЧИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО НАРАТИВУ.(РЕФЛЕКСІЇ ЩОДО ЦИКЛУ НАУКОВИХ СТАТЕЙ ПРОФЕСОРА І.МОНОЛАТІЯ “ЧОРНІ ЛЕБЕДИ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ. (НЕ)ЙМОВІРНІ ВИПАДКИ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ”)

<http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/2748-volodimir-velikochij-prirechenist-skonstrujovanikh-paradigm-abo-nove-prochittannya-natsionalnogo-narativu-refleksiji-shchodo-tsiklu-naukovikh-statej-profesora-i-monolatiya-chorni-lebedi-ukrajinskoji-revoljutsiji-ne-jmovirni-vipadki-zakhidnoukrajinskoji-derzhavnosti>

САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Самостійне завдання № 1

Самостійне завдання № 1.

Завдання: прочитати і стисло викласти у тезах з зазначенням власної думки та вражень від прочитаного.

Зразок оформлення титульного аркуша:

Реферат.

з теми «Сучасна війна та філологія»

студента/студентки групи

факультету

прізвище ім'я

Питання для розробки:

1. Мовні зміни під впливом війни. Нова лексика під час війни..
2. У пошуках визначень держави-агресора та її підданих.

Матеріал.

Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2 книгах. Київ, 2022.

Див. відповіді:

Слова, породжені війною. Які нові лексеми з'явилися в українському мовному просторі в період російсько-української війни? (Ніна Яценко).

С. 83

Хто такі «орки»? (Дені Екерт, Іван Савчук). С. 213

У чому плутанина в термінах «росіянин» та «русский» та що з цим робити? (Геннадій Єфіменко). С. 237

Режим доступу:

https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/PERELOM_Viina_Rosii_proty_Ukrainy_u_chaso_vykh_plastakh_i_prostorakh_mynuvshyny_Dialohy_z_istorykam2/

Ясь О. Росія як Мордор: фентезійні алюзії у сучасних воєнних наративах. *Український історичний журнал*. 2023. № 5. С. 5-22

Режим доступу:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=UIJ_2023_5_2

Самостійна робота № 2.

Завдання: прочитати і стисло викласти у тезах з зазначенням власної думки та вражень від прочитаного.

Реферат

з теми «Фентезійні алюзії та образи у наративах

про сучасну російсько-українську війну»

студента групи

факультету

прізвище ім'я

Питання для розробки:

1. Які провідні тези авторів?
2. Який підхід застосовують?
3. Які аргументи наводять? Чи переконливі для Вас?
4. Що нового дізнались?
5. Які виникли думки по прочитанню?
6. Які актуальні культурологічні проблеми, пов'язані з сучасною війною, на Вашу думку, варто запропонувати для наукового та суспільного обговорення?

Матеріал.

Ясь О. Росія як Мордор: фентезійні алюзії у сучасних воєнних наративах. *Український історичний журнал*. 2023. № 5. С. 5-22

Режим доступу:

http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=IDP=&2_S21STR=UIJ_2023_5_2

Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У 2 книгах. Київ, 2022. Кн. 1.

Див. відповіді

Чи можна візуалізувати «русский мир»? (Ольга Ковалевська) С. 98

Хто такі «орки»? (Дені Екерт, Іван Савчук) С. 213

Режим доступу:

https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/PERELOM_Viina_Rosii_proty_Ukrainy_u_chaso_vykh_plastakh_i_prostorakh_mynuvshyny_Dialohy_z_istorykam2/

Самостійне завдання № 3.

Написати рецензію на документальний фільм.

Зразок оформлення титульного аркуша:

Відгук.

на документальний фільм «**Діти, які вже ніколи**»

студента/студентки групи

факультету

прізвище ім'я

Основні події та дійові особи відображені у рецензованій документальній стрічці?

Що нового дізналися з фільму?

Що справило найбільше враження?

Матеріал.

Діти, які вже ніколи – фільм-розслідування

<https://www.youtube.com/watch?v=uic9X6uS-1k>

Самостійне завдання № 4.

Написати рецензію на документальний фільм.

Зразок оформлення титульного аркуша:

Відгук.

на документальний фільм «**Діти, які вже ніколи**»

студента/студентки групи

факультету

прізвище ім'я

Питання для розробки:

Основні події та дійові особи відображені у рецензованій документальній стрічці?

Що нового дізналися з фільму?

Що справило найбільше враження?

Матеріал.

Діти, які вже ніколи – фільм-розслідування

<https://www.youtube.com/watch?v=uic9X6uS-lk>

Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни Завдання семестрових екзаменів

ПИТАННЯ до іспиту

з курсу «І Україна В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ ЄВРОПИ.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ з курсу

«УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ ЄВРОПИ»

1. Основні історіографічні дискусії щодо історичної приналежності України до європейської цивілізації.
2. Україна і доісторична Європа. Трипільська культура: ареал поширення, основні заняття трипільців, причини зникнення.
3. Ранні землеробські культури Європи неолітичної та бронзової доби. Кукутень-Трипільська культура, основні заняття трипільців, причини зникнення
4. Кочові народи античної Європи Кіммерійці, скіфи і сармати в історії України.
5. Українські землі у добу античної історії Європи. Античні міста-держави Північного Причорномор'я в історії українського народу й України.
6. «Велике переселення народів» в Європі і розселення східних слов'ян (V–VII ст.): геополітичний контекст.
7. Зв'язки східних слов'ян та Русі зі Скандинавією у часи вікінгів. Норманський чинник у виникненні та еволюції Русі.
8. Соціально-економічний розвиток Київської Русі: наслідування європейського феодалізму чи особливий шлях?
9. Княгиня Ольга і князь Святослав: політичні портрети.
10. Християнізація як Русі як входження в коло народів християнської Європи.я. Прийняття князями християнства візантійського зразка: причини і наслідки.
11. Дипломатія Русі-України (X – XII ст) у контексті зв'язків з середньовічною Європою.
12. Галицько-Волинське князівство, його роль у середньовічній європейській політиці.
13. Монголо-татарська навала і її значення в історії України

14. Данило Галицький: особливості внутрішньої і зовнішньої політики.
15. Українські землі у складі Великого Князівства Литовського: входження, еволюція статусу руських князівств, спадок литовських часів.
16. Особливості соціально-економічного розвитку українських земель у складі Великого князівства литовського.
17. Входження українських земель до складу Польського королівства. Люблінська унія і її значення в історії України.
18. Фільваркове господарство: як шляхта реагувала на виклики західноєвропейського капіталізму?
19. Поширення ідей європейської Реформації і контрреформації в українських землях.
20. Становище православної церкви в Україні в литовсько-польську добу.
21. Козацтво та Запорозька Січ у геополітичних стратегіях Речі Посполитої, Московії, Кримського ханства, Османської імперії (XVII – середина XVIII ст.).
22. Козацька революція або Визвольна війна? Проблема визначення термінів, хронологічних меж і періодизації.
23. Геополітичний контекст Хмельниччини (1648 – 1657 рр.): проблема вибору союзника.
24. Договори Богдана Хмельницького з Річчю Посполитою: політичний статус козацької держави.
25. Переяславська рада і «Березневі статті»: проблема визначення юридичної природи українсько-московського договору і її трактування його умов.
26. Гадяцька угода 1658 р.: європейський вибір Івана Виговського чи зрада ідеалів Богдана Хмельницького?
27. Гетьманування Юрія Хмельницького. Пошук союзників.
28. Петро Дорошенко і особливості його гетьманування за доби Руїни.
29. Іван Мазепа: особливості внутрішньої і зовнішньої політики.
30. Конституція Пилипа Орлика і її значення як історичного документа.
31. Правобережна Україна у XVIII ст.: зміни політичного статусу.
32. Гетьманування Кирила Розумовського і ліквідація гетьманства.
33. Ліквідація Запорізької Січі та інших форм українського автономного устрою в останній третині XVIII ст.
34. Територіальні зміни останньої третини XVIII ст.: поділи Речі Посполитої, російсько-турецькі війни і українські землі.
35. Українське національне відродження в українських землях у складі Російської імперії I пол. XIX ст.: причини, етапи, наслідки.
36. Особливості українського національного відродження в українських землях у складі Австрійської імперії (I половина XIX ст.).

37. Кирило-Мефодіївське братство і його значення в історії України.
38. Скасування кріпосного права в Російській і Австрійській імперіях: значення події для соціально-економічного розвитку України.
39. Українські землі у складі Російської імперії у добу її модернізації (європеїзації) (друга половина XIX-початокXX ст.). Промисловий переворот в Україні у XIX ст.: причини, етапи, наслідки.
40. Виникнення перших політичних партій в українських землях в складі Російської та Австро-Угорської імперій: лідери, програми, методи боротьби.
41. Столипінська реформа: причини і наслідки для України.
42. Революція 1905 – 1907 рр. в Російській імперії та її значення для розвитку українського національного руху.
43. Україна у Першій світовій війні: бойові дії на території України, участь українців у збройних формуваннях двох імперій.
44. Наслідки Лютневої революції 1917 р. для України. Утворення Центральної Ради.
45. Універсали Центральної Ради у контексті політичної ситуації в Україні впродовж 1917 – початку 1918 рр.
46. Державотворчі плани П. Скоропадського і їхнє втілення. Причини занепаду Гетьманату.
47. Директорія і значення її діяльності.
48. ЗУНР: проголошення, лідери, причини поразки.
49. Воєнний комунізм в Україні.
50. Нова економічна політика в Україні.
51. Політика українізації: причини запровадження, здобутки, причини згорання.
52. Особливості процесу прискореної індустріалізації в Україні. Причини, перебіг, наслідки.
53. Суцільна колективізація сільського господарства: мета, масштаби, наслідки.
54. Зміцнення тоталітаризму в Україні у 1920 – 1930-х рр. Масовий характер репресій.
55. Українські землі у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини між двома світовими війнами.
56. Вплив радянсько-німецький договір від 23 серпня 1939 р. на українських земель історичну долю Як позначився на історичному розвитку українських земель радянсько-німецький договір від 23 серпня 1939 р.?
57. Бойові дії на території України у 1941–1942 рр. Причини поразок червоної армії на першому етапі радянсько-німецької війни.
58. Окупація та Рух Опору в Україні в роки II Світової війни.
59. Особливості післявоєнної відбудови в Україні (1945 – 1953 рр.).

60. Зміни у суспільно-політичному житті України в період «Відлиги». Шістдесятники.
61. Реформи М. Хрущова і економічний розвиток України (1953 –1964 рр.)
62. Особливості соціально-економічного розвитку України (1965–1985 рр.). Ностальгії за часами Л. Брежнєва: підстави та наслідки..
63. Дисидентський рух в Україні.
64. Політика перебудови і її значення в історії України (1985 -1991 рр.).
65. Проголошення незалежності України у контексті антикомуністичних революцій у Східній та Центральній Європі. Які фактори сприяли утворенню незалежної Української держави?
66. Конституційний процесу в Україні в першій половині – середині 1990-х рр. Проголошення Конституції.
67. Особливості становлення багатопартійності в Україні впродовж 1990-х рр.
68. Помаранчева революція: основні ідеї, чільні постаті, політична боротьба, результати.
69. Президентство В. Ющенко: зовнішня і внутрішня політика. Євроінтеграційні прагнення та причини їхнього гальмування.
70. Президентство В. Януковича: внутрішня і зовнішня політика.
71. «Революція Гідності»: історична оцінка подій листопада 2013 – березня 2014 рр. в Україні.
72. Політичні та економічні процеси в Україні впродовж 2014–2023 р. Євроінтеграція: напрями, проблеми, перспективи.

Зразок екзаменаційного завдання

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 13

1. Галицько-Волинське князівство, його роль у середньовічній європейській політиці. (30 бали).
2. Козацька революція або Визвольна війна? Проблема визначення термінів, хронологічних меж і періодизації.. (30 бали).
3. Проголошення незалежності України у контексті антикомуністичних революцій у Східній та Центральній Європі. Які фактори сприяли утворенню незалежної Української держави? (30 бали).